

1.

1.

2.

3.

4.

5.

17

1.

2.

ms.

DE EO

Quod

1709 4

(3.)

M

NATURALITER JUSTUM
HONESTUMQUE EST
CIRCA
ACCUSATIONEM

Deo Directore,

20 3

PRÆSIDE

JOH. EBERHARDO RÖSLERO

Philosophiæ Practicæ Prof. Public. Contu-
bernii Rectore

Disseret

FRIDERICUS HENRICUS GEORGI,
Uracensis.

Ad diem Maji.

In
Auditorio Philosophorum Æstivo.

TUBINGÆ,
Typis HIJBI FRANCKII,
Anno M DCC IX.

DE BO

NATUR ALITER IUSTUM
HONESTIUS EST

CIRCA
ACCUSATIONEM

Deo Dico

JOHANNES RUDOLPHUS

Philosophus Practicus Prof. Phil. & Juris

FRIDERICUS HENRICUS GEORGII

Philosophus

Philosophus Practicus Prof. Phil. & Juris

PHYSICAE

Philosophus Practicus Prof. Phil. & Juris

Philosophus

I.

D explicandam Dissertationis nostræ In-
scriptionem Accusationis vocabulum paulo cu-
rarius expendendum est, antequam ad rem
ipsam progrediamur, ne ambiguo illius sen-
su distractus animus & confusus in incerto
fluctuet. Accusare stricto significatu est:

*Deferre crimen in Libello accusatorio, ad publicam vindic-
tam legitima interveniente subscriptione.* Quæ quidem
descriptio, neque illam complectitur accusationem, qua
quis in iudicio suum jus persequitur ob privatum suum
bonum, nimirum uti satisfactio sibi fiat de damno vel in-
iuria privatim illata, quem Actoris nomine, ab Accusato-
re distinguere solent: neque denunciationi potest accom-
modari; ad quam libellum accusatorium, subscriptionem-
que requiri negant; inter quam & accusationem hoc insu-
per discriminis constituunt, quod in hac attendatur emen-
datio fratris, in illa autem punitio criminis, in hac de-
nunciatio solum deferat Judici crimen, ut ipse pro suo debi-
to & providentia invigilet, & consulat bono publico, in illa
Accusator onus probandi in se suscipiat. Vid. Thom. Aquina-
s in secunda secundæ quæst. LXII. art. 1. Azorius Instit.
Moral. Part. III. L. XIII. c. 19. Joh. de Lugo. de J. & J. Disp.
XXXVII. Sect. 7. Denunciationem ipsam quoque varie di-
stinguunt. Quatuor ejus species recensent Canonistæ, *Evangelicam, Canonicam, Judicalem, & Regularem*: quam tamen di-
visionem ut minus accuratam rejicit Azorius l. c. c. 21. Joh.
de Lugo Disp. XXXVIII. S. 2. triplicem facit: *Evangelicam,*
A 2 *s. Chri-*

f. Christianam, Canonicam, quam & in latiori significatione, aliquando Judicalem vocari observat, & proprie Judicalem. Illam fieri ait superiori, tanquam Patri, ut subdito consulas: istam superiori, tanquam Judici, & potestatem habenti, curamque publicam, non quidem ut puniat, sed ut is pro munere suo impediat damnum commune, ex delicto imminens, vel alicujus privati: hanc superiori, iidem ut Judici, ut ipse ex suo munere puniat delinquentem. Quod tamen alii, uti jam dictum est, ad accusationem stricto sensu acceptam referunt. Idem vero in Disputatione antecedente. XXXVII. S. 7. n. 76. bipartito in fraternam & Judicalem dividerat, illam esse asserens, qua aliquis recurrat ad Pralatum, non ut ad Judicem, ut puniat, sed tanquam ad Patrem, ut provideat bono delinquentis: hanc vero, qua recurrat ad superiorem tanquam ad Judicem, ut pro sua potestate provideat bono Communitatis, puniendo etiam & exercendo suum munus in foro Juridico. Et hanc distinctionem veluti Theologis usitatum adprobat Azorius l. c. quanquam Judicalem rursus in Publicam & Privatam dispescit. Quomodo insuper ab Accusatione strictè accepta differat querela, docet idem Azorius l. c. c. 22. & Amesius de Conscient. L. V. c. 54. quaest. 7. qui tamen querelam aliter explicat, & pro delatione capit, qua quaeritur bonum privatum partis offensæ, quod ab Actore, potissimum respici, in quantum hic ab Accusatore differt, supra observavimus. Nos per Accusationem ampliori voceis significatu hic intelligimus, quamcunque delicti, causeque delationem ad superiorem, quacunque intentione ea fiat, cum & hunc usus veterum adprober, & latissimum istum, quo accusare illi omnes dicuntur, qui apud quemcunque, etiam eum qui peccavit, de injuria conqueruntur, reprehendunt, objurgant, atque exprobrant factum. Neque tamen nihil interesse putamus, qua intentione quisque accuset, quod ex sequentibus fiet manifestum: etiam si

alii

aliis vocibus ad denotandam intentionis diversitatem non opus esse putemus. Justi autem & honesti mentionem fecimus in Inscriptione, quoniam considerare animus est, non modo quid circa alios, quos respicit Justitia, sed etiam quid circa nos ipsos, vel præceptum, vel licitum sit. Utrumque enim sensum, & agentem & negantem habere hæc vocabula Grotius observavit de J. B. & P. L. I. C. I. §. 3. Normam quoque significavimus in fronte, quæ nobis hic est Lex Nat. utpote quibus constitutum non est, falcem in alienam messem immittere. Igitur quid Leges Civiles de Accusationibus sanciverint parum curantes, nostros intra terminos, qui rectæ rationis distamine circumscribuntur, nos continebimus, & quid permittat conscientia, quid præcipiat, aut vetet, circa præsens argumentum, expendemus.

II.

Primum itaque illud investigandum est, an liceat accusare, hoc est, crimen ab alio commissum denunciare superiori? Supponunt hanc quæstionem, tanquam indubie affirmandam Sotus, & quicumque Thomam secuti in quatuor articulos totam hanc tractationem dispescunt, disputantes nimirum, *utrum homo accusare teneatur, utrum accusatio sit facienda in scriptis, quomodo accusatio sit vitiosa, & quomodo male accusantes sint puniendi.* Amelius de Conficient. L. supra alleg. *delationem Rei de crimine Judici factam, sive fiat per querelam, sive per Denunciationem Evangelicam, sive per denunciationem Judicariam, sive per Accusationem perfectam, si recte & ordine fiat esse rem licitam & honestam* asserit: adductoque ad probandam assertionem dicto Pauli I. Tim. V. v. 19. duobus argumentis ex ratione desumptis eandem confirmat: quorum prius est, quod hujusmodi delatio sit medium quoddam proportionem & ordinem justum habens ad commune bonum defendendum:

alterum quod sit actus virtutis Justitiæ, quatenus est vindicatio injuriarum atrocium, ex publica auctoritate. Parum sane prodesset Judicis aut superioris officium, nisi ad eum deferre liceret, quæ correctionem, reparationem, aut vindictam merentur, nam quantillum est, quod illi, nisi ab aliis delatum, comperiunt? Et cum in statu naturali damnum injuriamque nobis illatam per vim, si modo res tanti sit, reparare, securitatiq[ue] nostræ consulere possimus, per discessum ab illo statu, introductionemque status civilis misere consultum foret societati humanæ, si in hoc omnes injuriæ essent mussitandæ, nullamque cautionem expetere liceret futuræ securitatis. Vis autem quoniam hic ordinarie locum non habet, neque aliud medium suppetit, quam per delationem ad eum, qui vim habet cogendi, ad obrinendam à denegante & restitutionem, & cautionem, ad quarum utramque exposcendam læso lædendove optimum jus est: patet accusationem eo sine susceptam etiam in nostra causa, & nostri commodi respectu, licitam esse. Interdum vero ipsius peccantis interest, ut denunciatur, quo per correctionem ad frugem reducatur: quod potissimum intendisse videtur Josephus fratrum delicta ad parentem deferens Gen. XXXVII, 2. neque in eo quicquam fecit reprehensione dignum. Nonnunquam innocenti non aliter potest succurri, quam per nocentis aut nocituri delationem ad eum, qui noxam impedire valet. Est & cum directo ad Reip. bonum promovendum, aut malum avertendum spectat denunciatio delicti ac delinquentis. Quibus in Casibus non modo licita accusatio, sed, uti paulo post demonstrabitur, inter officia quoque & sub obligatione est. Ad dubium, quod ex Josephi, Mariam nolentis *agere pariter*, exemplo poterat oriri, responderi B. Dannhauerus, hoc exemplo potius nos discere justitiæ, h. e. æquitatis de jure suo remittentis esse, delicta

delicta adhuc occulta premere silentio, quod non semper quis teneatur crimen occultum manifestare. Lactantii verba, quæ habentur L. VI. Institut. c. 20. *Neque militare justo licebit, cujus militia est in ipsa justitia; neque vero accusare quemquam crimine capitali, quia nihil distat, utrumne ferro an verbo potius, occisio ipsa prohibetur*, si nullo discrimine facto, de quavis militia, & accusatione intelligantur, rigidiora sunt, quam ut calculum iis adjicere possimus. Nunquid vero & pœnam delinquentis licet intendere? Nos licere non dubitamus, in quantum per illam demum, aut emendari delinquens, aut præcaveri damnum, aut salus publica conservari, ac stabiliiri posse videtur. Neque hanc licentiam denegamus, quod Romanensium Doctores faciunt, Clericis, quos illi non posse accusare contendunt, nisi protestatione facta, se non revelare criminosos ad vindictam, vel pœnam sanguinis inferendam, sed vel ad obviandum malo publico, vel ad bona sua recuperanda. Nam si ad hunc finem obtinendum illud unicum sit remedium, quid obstat, quo minus & hoc expetatur? Et si quis bonus merito optet, ut alia ratione potius finem consequi liceat. Quam vero istæ protestationes factis sint contrariæ, abominandæ inquisitiones, cruentæque persecutiones abunde satis testantur.

III.

Ad quæstionem, an & quando accusatio inter officia, & lege præcepta sit, respondemus; Non semper, sed tum demum necessariam esse, cum finis, ad quem obligati sumus, alia ratione obtineri nequit, aut muneris conditio requirit, aut leges positivæ jubent. Nempe cum de licentia & necessitate actionum ad finem tendentium, nisi aliunde quid obstat, ex finis ipsius natura, illarumque nexu cum hujus consecutione, recte judicetur, & jus ad finem, jus quoque ad media, pariterque obligatio ad finem, obligatio-

gationem ad media ordinata aditum involvat: quoties facultatem habemus consequendi finis, qua pro arbitrio nostro uti vel non uti possumus, quotiesve ad finem quidem sumus obligati, alia vero suppetunt remedia, quibus iste vel commodius, vel æque commode possit obtineri, quam per accusationem, ad hanc instituendam nulla est obligatio; quanquam cæteris paribus licita esse possit. Hinc consequitur in propria causa, cum quilibet juri suo renunciare, & injuriam condonare queat, neminem teneri ad accusandum, nisi forte circa ejus generis bona verferur injuria, quorum dominium non est nobis concessum, vel injuria tertii cum nostra sit indivulso nexu conjuncta. Indidem quoque conficitur, quoties in aliena causa vel salus publica, vel privata innocentis, non requirit accusationem, quotiesve alia via averti Reip. aut privatorum læsio potest, illam sine violatione obligationis intermitteri posse. Secus si res habeat, ubi de exitio patriæ agitur, neque patri est parcendum, quamquam alias judice Tacito, Annal. IV. L. XXVIII. atrox exemplum sit reus pater, accusator filius. Quamobrem rectè se habent illa Hecatonis apud Cic. L. III. Off. c. 23. *quid si Tyrannidem occupare, si patriam proderè conabitur pater? Silebit ne filius? Imo vero obsecrabit patrem, ne id faciat: Si nihil proficiet, accusabit, (h. e. objurgabit) minabitur etiam. Ad extremum, si ad perniciem patriæ res spectabit, patriæ salutem anteponet saluti Patris.* An vero ea, quæ antecedunt apud Ciceronem, quod nefas sit denunciare patrem fana expilantem, cuniculos agentem ad ærarium, ad probationem mereantur, non immerito dubitamus. Saltem quæ de obligatione defendendi Patrem, delictorum ejusmodi manifestum adduntur, optime confutat Rachelius in not. ad l. alleg. Quam periculosum sit, amicitiae jura huic officio in crimine Majestatis anteponeere sancto exemplo docuit

in

in Gallia junior Thuanus. Quod ad privatorum damna avertenda attinet, cum injustitiæ rei etiam illi sint, qui ab iis, quibus inferitur, si possent, non propulsant injuriam, & qui non defendit, nec obstitit, si potest, injuriæ, tam sit in vitio, quam si parentes, aut amicos, aut patriam deserat: quousque se extendit obligatio defendendi, eousque etiam necessitas accusandi, ubi vel aliud, vel commode non suppetit defensionis medium, sese porrigit; nempe quatenus sine nostro periculo, gravique incommodo, id fieri potest. Porro muneris conditio accusandi necessitatem imponit Fiscalibus, similibusque in Rep. Officialibus, Censoribus, Observatoribusque, ad id à Magistratu constitutis, ut quæ contra leges fieri comperiunt, ad conservandam morum disciplinam denuncient. Denique leges positivæ quoque interdum ad certa delictorum genera Magistratui indicanda obligant, quorsum nonnulli referunt legem divinam Levit. V. 1. eodemque pertinet statutum Ordinationis Provincialis Wirt. p. 139. de blasphemis Magistratui indicandis.

IV.

Ex dictis jam patet, quinam accusare possint ac debeant. Nempe suam quisque, suorumque injuriam, ad Magistratum deferre, & jus suum persequi, vel per se, vel per alium potest. Quod ad alia delicta attinet, olim apud Romanos diem alteri dicere, eumque accusare, quilibet privatus, qui legibus speciatim non erat prohibitus, poterat: quorsum pertinet in ff. tit. de Accusat. & Inscript. Quod institutum, etiam si Cit. in Orat. pro Sext. Ros. Amer. probare videatur, dum *Accusatores*, inquit, *multi esse in civitate utile est, ut metu continentur audacia*; isque ipse ejus rei speciem dederit in Verre & Antonio accusando: idem tamen L. II. Off. c. 14. *hoc non esse saepe faciendum monet, nec unquam nisi aut Reip. causa, aut patrocinijs*

B.

Siner. 2.

Sin erit, pergit, cui faciendum sit sepius, Reip. tribuat hoc muneris, cujus inimicos ulcisci saepe non est reprehendendum. Modus tamen adsit. Duri enim hominis, vel potius vix hominis, videtur, periculum capitis inferre multis. Id enim cum periculosum ipsi est, tum etiam sordidum ad famam, committere, ut accusator nominetur. Postea publica auctoritate certis hominibus id muneris tribui ceptum est. Quem morem ab Adriano reperunt, si modo apud Spartianum in ejus vita Advocati fisci idem, quod hodie, denotant. Laudat sane, quanquam falso principio nixus, Grotius L. II. c. 20. §. 15. & apud Venetos receptum etiam commemorat, priorique consuetudini varias ob rationes praefert Gaspar Contarenus L. III. de Rep. Veneta. Ubi igitur tale munus publicum institutum est, qui eo funguntur, illos Lex Nat. ad accusandum obligat, neque tamen idcirco privati omni obligatione liberantur. Etsi enim ad solennem ejusmodi & stricte dictam accusationem minime sint obstricti, tamen, ubi res poscit, simplici criminum delatione publica privataque damna avertere, quantum in ipsis est, tenentur, inquirendi curam Magistratui relinquentes. Si vero & lex positiva omnes in unum cives certi generis delicta denunciare jubeat, quin singuli ad id sint obligati, dubio caret.

V.

Disquiritur vero num jusjurandum vel pactum de non accusando sit validum? Respondet Azorius ex glossa communiter recepta in cap. Quemadmodum, de Jure jurando: *si pactum vel juramentum sit de non accusando delicto perpetrando, id est, quod imminet ac pendet in futurum, non valere, quia sit contra bonos mores, & bonam commune &c. si vero pactum sit de peccato jam perpetrato, quod nullo modo pendeat in futurum, neque damnum ex eo timeatur, tunc pactum validum esse, quia tunc non desur occasio peccandi in futurum.*

Ma-

Magis adæquata viderur Joh. de Lugo responsio: *In omnibus casibus, in quibus, seclusa illa promissione, teneatur quis accusare, vel denunciare, non obligare talem promissionem, vel juramentum.* Ratio secundum eum est, *quia juramentum non est vinculum iniquitatis, vel potest obligare ad peccatum.* Arbitramur tamen & hanc decisionem non sine limitatione capiendam; nisi scilicet casus aliquis ipsam promissionem & jus jurandum ei additum licitum efficiat. Quod contingit, si quis incidens in latrones, ne ab eis occidatur, juramento silentium promittere cogatur, scilicet nunquam se ipsorum latrocinia cuiquam revelaturum, aut nomina Magistratui proditurum. Quæ de re non ignoramus contrarias esse eruditorum opiniones. Magni nominis Theologi & Philosophi negant, servandum ejusmodi juramentum. Alii tamen ajunt. Placet, quæ contra Balduinum pro affirmante sententia disputat Sanderson, hic inferere. Verba ejus in Lib. de Juram. Obligatione Præl. IV. sect. 17. hæc sunt: *Difficile est hoc in genere aliquid statuere, inquit Fredericus Balduinus, Professor non ita pridem Wittenbergensis: Sed addit, tutius sibi videri, si silentium non præstet, sed Magistratui indicet, etsi juraverit, se non indicaturum. Censet itaque istiusmodi juramentum non obligare; Et asseri sua sententia tres rationes: quarum nulla mihi satis facit, ut sunt ab eo proposita breviter & nude sine ulteriore confirmatione. Primo ait, juramentum hoc esse de re illicita. Si id constaret, consecrata res esset, nec opus esset aliis argumentis. Sed hoc ab eo sumitur, non probatur. Sic oportet esse illicitum, quia officium est boni civis, homines facinorosos ad Magistratum deferre, ut supplicio, quod commeriti sunt, afficiantur; conceditur id quidem, sed non propterea sequitur, semper peccatum esse, non deferre; Cum præcepta officiorum affirmativa obligent ad ea præstanda non simpliciter, sed cum possumus & expedit pro exigentia circumstantiarum. Dicit secundo, tale juramentum videri habere*

speciem quandam collusionis cum latronibus. Quod est ab eo
 a timide pronunciatum, ut non debeat putari multum fiducia
 fuisse in hoc argumento, (speciem collusionis, speciem quan-
 tam, & videtur habere) Quod siue sit verum, siue non:
 quis interim probaverit, non licere homini viatori, si incidit
 in latrones, in aperto vitæ periculo aliquid facere, quod videtur
 habere cum eis speciem quandam collusionis? Quod tertio loco
 affert, hoc silentio iustitiam impediri, improbos in impietate sua
 confirmari, alios hac occasione induci posse in discrimen vita:
 valeret quidem, si ex eorum manibus saluus & injuratus eva-
 sisset. Atqui supponimus, ni jurasset, occidendum. Quæro
 ergo, licuitne ei tam certo vitæ discrimine jurare silentium, vel
 non licuit? Si non licuit, (& sane duo priora argumenta aut id
 efficiunt, aut nihili sunt) certo perendum ei fuit, & qui tum
 superesset quæ Magistratui latrones indicaret? Quæ ex ipsius
 silentio incommoda (æqui obijciuntur, ex ipsius morte (cum mor-
 tuis indictum sit perpetuum silentium) non essent eadem insecu-
 tura? At si licuit jurare, licebit & juramentum observare:
 nisi forte (quod fieri potest) casus aliquis inperato emergens
 rem, quo tempore jurabatur licitam, reddiderit postea ex acciden-
 te illicitam. Stet ergo donec contrarium firmiter rationibus
 probetur, & in hoc casu, & in cæteris, ubi v. g. gent. dolus, me-
 tus, tyrannis & similia, Virum bonum aut non debuisse jurare
 (quod durum videtur summo in vitæ discrimine, si res ipsa non
 sit illicita) aut debere quod juravit religiose observare. Con-
 sentit cum Sanderfonio ejusdem religionis confors La
 Placette Traité de la Conscience L. 1. c. 18. è nostris vero
 B. Theodorus Thummius in Tract. Theologico de Jura-
 mentis & Jesuitarum æquivocationibus p. m. 202. seq.
 ubi ad varia dissentientium argumenta nervose respondet.
 Ceterum ubi licita quidem non tamen necessaria est accu-
 satio, promissio cum primis jurata omnino obligat.
 Quam decisionem suo exemplo quondam comprobavit
 Pompo-

Pomponius Tribunus pl. de quo hæc commemorat Val. Max. L. V. c. 4. *L. Manlio Imperioso diem ad populum Pomponius Tribunus pl. dixerat, quod occasione bene consciendi belli ductus legitimum obrinendi imperii tempus excessisset: quoadque filium optima indolis juvenem rustico opere gravatum publicis usibus subtraheret. Id postquam Manlius adolescens cognovit, protinus urbem petiit, & se in Pomponii domum prima luce direxit: qui existimans in hoc cum venisse, ut patris crimina, à quo plus iusto aspere tractabatur, deferret, excedere omnes iussit cubiculo, quo licentius, remotis arbitris, iudicium perageret. Nactus occasionem opportunam proposito suo juvenis, gladium, quem seclum attulerat, distrinxit, tribunumque minus ac terrore compulsus jurare coegit, à patris ejus accusatione recessurum. Eoque effectum est, ne Imperiosus causam diceret.*

VI.

Hinc facile etiam judicare est, quid Confessariis liceat, cum hic quoque interveniat tacita fides. Romanenses quidem plerumque adeo rigidum istis silentium imponunt, ut nullum plane casum, nisi forte hæresin, & rebellionem contra Papam, velint exceptum, unde hi Moralistarum seculi occurrunt: *si maxime totius mundi salus procurari possit per confessionis aperitionem, id tamen vultu modo faciendum: Imo si Christus adhuc in terris viveret, potius permittendum esse, ut trucidaretur, quam ut reveletur confesso.* Et in Actis Anglicis memoriæ prodictum est, Comitum Norringhamiæ, pro tribunali Garnettum Jesuitam ita interrogantem, si quis apud ipsum confiteretur, se die sequenti Regem pugione transsurum, num rem sibi occultandam putaret, responsum ab eo assertivum tulisse. Rectius dicitur, nec scelera committenda, nec commissa, ex quibus damnum adhuc imminet, ut si quis pulverem py-

rium subdiderit ædibus, vel veneno infecerit fontes, obligare ad silentium. Quamquam si sola facti denunciatione periculum possit avertere confessarius, ad auctorem ipsum indicandum non videatur obstrictus, cum obligatio non debeat extendi ultra suum finem.

VII.

Nunquid accusationem semper præcedere fraterna admonitio & correptio, quæstio videri poterat Theologico quam nostro foro aptior, quando qui eam tractant uno velut ore ad dictum Servatoris Matth. XII. 15, 16, 17. provocant. Nihilominus ipsa etiam Philosophia non statim ad extrema remedia provolandum esse, sed si mitiori via idem finis obtineri possit, illa potius progrediendum dicitur: quod & verba ex Cicerone supra §. III. recitata satis manifesto innuunt, dum preces, objurgationes, minas adhiberi vult, antequam indicium fiat. Unde omnino ex ipsa recta ratione fluere videtur, quod ait Amesius: *Si per admonitionem fraternam corrigi possit delinquens, & crimen ipsum non sit aliis perniciosum, ita ut finis accusationis absque accusatione possit obtineri, tum charitatem (nam quod justitiam quoque addit, nostrum non facimus) postulare, ut accusatione missa facta, in correctione privata acquiescamus.* Idem tamen etiam recte observat, non esse semper necessarium, præmittere admonitionem privatam ac fraternam ante accusationem vel delationem judicariam. Aliquando enim scandalum publicum esse, quod privata correctione non possit tolli: aliquando nullam spem esse, admonitionem privatam aliquid valituram: nonnunquam etiam bonum commune ita periclitari, ut per secretam admonitionem non possit defendi. Adde frustra præmitti admonitionem, ubi denunciatio ex munere vel lege necessaria est.

VIII.

VIII.

Quid si quis veram peccati sui pœnitentiam egerit, pleneque sit emendatus ac correctus, an tum quoque accusari poterit? Hic etiam pro diversitate circumstantiarum diversa est officii ratio. Scilicet nisi bonum publicum pœnam requirat, vel muneris conditio, aut legis constitutio denunciationem injungat, cum neque emendatio delinquentis hic tanquam finis spectari possit, quippe quem jam emendatum ponimus, neque damni restitutio, quæ quousque possibilis est, necessario nexu cum emendatione cohæret; charitatis officium potius abstinere ab accusando jubet. Repugnat enim huic, nullo fine exigente, alteri malum inferre. At ubi scandalum publicum alia ratione, quam per pœnam delinquentis, nequit auferri, inprimis ubi quis eo munere fungitur, quo ad denuncianda, vel quavis, vel certi generis delicta adstringitur, vel ubi lex positiva absolute, & sine exceptione denunciari jubet peccantes: tum quidem horum emendatio accusationem neutiquam tollit. Cedit enim salus privatorum salutis publicæ, lex charitatis legi justitiæ, obligatio imperfecta perfecta.

IX.

An quis se ipse accusare teneatur, nunc porro discutiemus. Pufend. L. IV. c. 1. §. 20. de J. N. & G. obligatione proprie dicta quemlibet nocentem adstringi, ut ad reparationem damni abs se dati semper sit paratus: sed ut quis ultro se ad pœnam præbeat, aut nomen suum ipse deferat, neminem teneri, ait. Quod ipsum assertum L. VIII. c. 3. §. 4. recte idem ad tribunal humanum restringit. Quamquam vero id non admittamus, quod inde elicere conatur Pufendorffius, nec reum à judice interrogatum ad confessionem criminis teneri: hætenus tamen verum esse arbitramur, neminem obligari ad se ipsum accusandum,

dum, ut pœnam legibus statutam ulro sibi accersat, atque in se deposcat. Non potest enim non homo naturaliter à pœna abhorrere, præsertim ubi ad mortem usque, aut grave aliud malum progrediatur. Nulla vero idonea dari potest ratio, quæ instinctum illum naturalem, & amorem sui tam tenerum suppressere jubeat, cum neque ad emendationem peccantis, neque ad damni restitutionem hic sit necessaria pœna, neque Reip. valde intersit puniri delictum non notorium. Usû tamen evenire potest, ut quis obligetur ad denunciandum semet ipsum, non quidem ut pœnam in se provocet, sed ut damnum imminens avertat; ut si quis ad patrandum facinus cum aliis conspiraverit, quos destinationis certos esse videt, vel si quena innocentem pro auctore facinoris à se patrati ad supplicium ductum iri comperiat. Tum vero si nomine suo suppresso per literas aut per confessionarium, vel in locum tutum se conferens, vel alio modo, evitata pœna, rei veritatem detegere, & damnum præcavere, aut innocentem eripere possit, non dubitamus, quin id ad conscientiam in tuto collocandam sufficiat: sin vero alia ratione malo imminenti non possit occurrere peccans, nisi per talem nominis sui delationem, cum qua inevitabili nexu pœnam fore conjunctam videt, præsentem etiam cum periculo suo se ipse accusabit potius, quam patratum scelus novo scelesti augebit.

X.

Nondum tamen id expeditum est, an extra eas circumstantias, quas necessitatem accusandi semet ipsum imponere modo dictum est, nomen suum deferre sit licitum. Videri enim hoc poterat, eo maxime in casu, quo delicti commissi denuntiatio ultimum supplicium post se trahit: contrarium officio se ipsum conservandi, quod instinctui naturali superadditum probat. Pufend. L. II. c. IV. §. 16.

N° 4

Nos ex intentionis & causarum impellentium diversitate diversimode judicandum existimamus & considerandum, num quis ex vitæ tædio vel desperatione, ut mortem suam promoveat, se deferat iudici: an vero ad tranquillam reddendam conscientiam. Prius illud ab *avertendis* crimine parum abest, posterius adeo non est contrarium officio hominis erga se ipsum, ut tanto magis ei congruat, quanto mens præstantior est corpore. Et si quid hic adversus obligationem istam committitur, id non tam accusationi, quam antecedenti delicto est imputandum. Cautè tamen agendum, ubi proprii criminis denunciatio alios infamia vel periculo involvit non necessario, quod in adulterio fieri potest. Illos vero peccatum peccato augere palam est, qui ideo tantum se denunciant, ut alios, quos perditos volunt, secum in perniciem trahant.

XI.

Quæ de forma accusationis differuntur apud Thomam Aquinatem, & alios, an necessarium sit, ut scripto fiat, nec ne, nos non diu morari debent, cum ipsi affirmantes non ausint id juris Nat. præceptum vocare, sed Augustini, jurisque Canonici auctoritate nitantur. Jus enim Nat. rem ipsam præcepisse vel concessisse contentum, de solemnitatibus, quibus actus humani circum scribuntur, parum est sollicitum, sed eas legibus positivis determinandas relinquit, modo nihil statuunt rationis dictamini contrarium. Præterea qui hanc quæstionem tractant, accusationis vocabulo in stricto significato utuntur, ipsimet fatentes, denunciationem, quam nos sub accusatione complectimur, scriptura opus non habere.

XII.

Vitia accusatorum tria ex Jure Civili & Canonico recensent Thomas, aliique ex Pontificiis, ex nostris Dannhauer in Colleg. Decalogico l. c. *Calumniam, Prævaricationem,*

tionem, & Tergiversationem. Calumniari secundum Martianum Juratum, est falsa crimina intendere, pravaricari vera crimina abscondere, tergiversari, in universum ab accusatione desistere. Illud quidem, præsertim si ex dolo mali-tiæ animi proveniat, quod ad calumniam in sensu famosiori sumtam requirunt, Lege ipsa Nat. vetitum esse nullum est dubium. Et ex ipso dictamine rectæ rationis, secundum Cic. Off. II. c. 14. hoc præceptum officii diligenter tenendum est, ne quem unquam innocentem in judicium capitis arcessas. Id enim sine scelere fieri nullo pacto potest. Nam quid est tam inhumanum, quam eloquentiam à natura ad salutem hominum, & ad conservationem datam, ad bonorum pestem perniciosamquevertere? Nec sine causa hujus generis delatores Tacitus L. IV. Annal. c. 30. genus hominum publico exitio repertum vocat. Quamobrem salutaris instituto improbus cæteroque Imperator Domitianus, teste Sueton. in ejus vita, fiscales calumnias, magna calumniarum pena repressit, adjecta notabili voce: Principem, qui delatores non castigat, irritare. Istud tum demum in vitio ponitur, cum quæ crimina accusare officii ratio exigebat, ea feticentur, ac dissimulantur ab accusatore, vel pretio, vel alia ratione corrupto. Quemadmodum hoc quoque vitiosum non est, si quis ex charitate, misericordia, pietate, ab accusatione desistat, ad quam suscipiendam non erat obstrictus: multo minus, si, comperta ejus, quem accusare cœperat, innocentia, mutet consilium, & accusatoris partes deponat, quippe ad quod ipso etiam juris Nat. dictamine liquido obligatur.

XIII.

Cæterum à calumniæ vitio non penitus immunis est, qui ex errore culpabili, falsum crimen alicui imputat, cum hæc quoque non minima socialitatis pars sit, ita circumspicere agere, ut nostra conversatio aliis non fiat formido-

midolosa, aut intolerabilis, ut recte Pufend. L. III. c. 1. §. 6. aut qui verum quidem delictum denunciat, quod tamen ipse pro falso habet; hic enim quantum penes ipsum est, revera calumniatur, & quod verum proloquitur, id non nisi ex accidenti, & præter accusantis intentionem fit. Imo & ille suo modo calumniæ reus est, vel saltem graviter peccat, qui crimen verum denunciando malitiose exaggerat. Porro illicitæ, Jurique Nat. contrariæ sunt accusationes, ex pravo affectu, odio, invidia, ira, profectæ, quæ ad satiandam ulciscendi libidinem, reorumque perniciem potius, quam bonum innocentis, aut Reip. tendunt. Omnino enim Pufendorffio ad stipulamur, qui Off. I. c. 6. §. 13. ait, *etiam Nat. Lege damnari vindictam, qua nullum alium finem habet propositum quam agere facere illis qui nos laeserunt, eorumque dolore nostrum animum sciare, & L. II. c. 13. §. 6. nequaquam eo sine pœnas esse exercendas, ut læsus animus pascat, & voluptatem capiat ex dolore & supplicio ladentis, quippe cum hæc voluptas plane sit inhumana, & societati repugnans.* conf. Grot. L. II. c. 20. §. 5. Denique & qui nullo alio fine, quam lucri cupiditate, alios accusant, reprehensione digni sunt. Quo nomine male audiebant in Rep. Romana Quadruplicatores, uti patet ex L. II. & IV. Rhetoric. ad Herennium & ex Livii L. III. c. 72. sive, quod Afcanius Pedianus in Cicero nis Divinationem Verrinam asserit, fuere isti *delatores criminum publicorum. in quare quartam de proscriptorum bonis, quos detulerant, assequerantur,* sive, uti sextus Pompeius Festus L. XV. de verborum signif. explicat, dicti fuere, *qui eo quasi sequebantur, ut eas res persequerentur, quarum ex legibus quadrupli erat actio.* Illud abominandum plane scelus est, specie amicitie ad scelera impellere, quo accusandi & evertendi occasionem nanciscaris: quod Firmius Catus senator adversus Libonem Drusum effecisse memoratur Tacito An. II. c. 27. seqq.

XIV.

Quod postremo de pœna ejus disputant, qui in probatione defecerit, an scilicet teneatur ad pœnam talionis, de eo ita cum Pufend. sentimus: Qualitatem, & quantitatem pœnarum à definitione Imperii Civiles dependere, quam utilitas cujusvis civitatis moderatur. Talionem proportionatam præcipit Lex Nat. hoc est, ut pœna gravitati delicti, ex variis circumstantiis ponderandæ, respondeat; non simplicem & absolutam, quæ nec justa semper honestaque, nec possibilis foret. Interdum tamen haud iniquum est, ut quod quis fecit mali talione simplici & ipse patiatur. Quemadmodum hanc pœnam in calumniatores statuerunt, non modo leges Romanæ, Jura Canonica, leges Ægyptiorum, & Persarum, sed etiam lex Divina Deut. XIX. quæ non minus de accusatore quam teste falso agere videtur. Si tamen simplex talio est, ubi quis patitur, non quod alter passus est, sed quod alteri inferre intenderat, & quantum in se erat, ut ille pateretur, effecerat. Cæterum & æquitas natural. & utilitas Reip. postulat, ut non eodem loco habeantur, nec eadem pœna afficiantur, qui dolo malo, & qui ex errore bona fide denunciantur. Quis enim denunciare auderet delicta, etiam in publicam perniciem tendentia, si tantum denunciassè periculum foret?

Tübingen, Diss., 1706-09
X 249 8747

Ms.

DE EO

Quod

1709, 4
3

NATURALITER JUSTUM
HONESTUMQUE EST
CIRCA
ACCUSATIONEM

Deo Directore,

PRÆSIDE

20 3

JOH. EBERHARDO RÖSLERO

Philosophiæ Practicæ Prof. Public. Contu-
bernii Rectore

Discret

FRIDERICUS HENRICUS GEORGI,
Uracensis.

Ad diem Maji.

In
Auditorio Philosophorum Æstivo.

TUBINGÆ,

Typis HIOBI FRANCKII,

Anno M DCC IX.